

Soạn : 1/11/2016

Tuần 12- Tiết 45- Hướng dẫn đọc thêm :

Văn bản : CHÂN, TAY, TAI, MẮT, MIỆNG
(Truyện ngụ ngôn)

A- Mục tiêu cần đạt :

1- Về kiến thức :

- Hiểu đặc điểm thể loại ngụ ngôn trong văn bản “ Chân, Tay, Tai, Mắt, Miệng”.
- Nét đặc sắc của truyện : cách kể ý vị với ngụ ý sâu sắc khi đúc kết bài học về sự đoàn kết .

2- Về kĩ năng :

- Rèn kĩ năng đọc hiểu văn bản ngụ ngôn theo đặc trưng thể loại .
- Phân tích, hiểu ngụ ý của truyện .
- Kể lại được truyện .

3- Về thái độ :

- Cần phải biết đóng góp sức mình vào công việc chung của tập thể, cộng đồng .
- Hành động ứng xử phải mang tính nhân văn mình vì mọi người .

4- Định hướng năng lực hình thành

- Năng lực tự học
- Năng lực làm việc nhóm
- Năng lực tư duy
- Giao tiếp làm chủ ngôn ngữ.
- Năng lực khai thác thông tin.
- NL thường thức VH/ cảm thụ thẩm mỹ

B- Chuẩn bị :

- Thầy : Giáo án, Sgk, SGV, bảng phụ .
- Trò : SGK, vở ghi, vở chuẩn bị bài .

C- Tổ chức các hoạt động dạy học :

Hoạt động 1 : Khởi động

- ổn định tổ chức .
- Kiểm tra bài cũ :

?Tóm tắt truyện “ Thầy bói xem voi” . Nêu nội dung, ý nghĩa rút ra từ truyện ?

*** Giới thiệu bài .**

Trong kho tàng truyện ngụ ngôn nước ta, truyện Chân, Tay, Tai, Mắt, Miệng” là 1 truyện độc đáo. NV không phải là loài vật cũng k phải là con người mà là những bộ phận trên cơ thể con người. T/g dg mượn 1 một mẫu chuyện về mấy cơ quan của cơ thể con người để nói chuyện con người. Câu chuyện vui vui hóm hỉnh nhưng lại chứa 1 nd triết lí sâu xa và 1 bài học thấm thía. Vậy nd truyện là gì và bài học rút ra từ truyện này ra sao hôm nay cô và các em sẽ cùng nhau tìm hiểu...

HĐ 2: Hình thành kiến thức mới

Hoạt động của GV và HS	Yêu cầu cần đạt .
- Mục tiêu: HS nắm được giọng đọc của các nhân vật và nghĩa của các chú thích trong truyện. Đọc được diễn cảm văn bản, các chú thích, biết được thể loại đề tài, bố cục của truyện. - Phương pháp: Nêu và giải quyết vấn đề, vấn đáp . - Năng lực hình thành: Năng lực tự học , Năng lực giải quyết vấn đề và tư duy sáng tạo, hợp tác, sáng tạo - Đọc phân vai : - Đoạn đầu đọc giọng than thở, bất mãn - Đoạn Chân, Tay, Tai, Mắt, đến gặp lão Miệng đọc với giọng hăm hở, nóng vội. - Đoạn kể KQ của cuộc đình công của Chân, Tay, Tai, Mắt giọng uể oải, lơ đãng - Đoạn cuối giọng t/h sự hối lỗi của Chân, Tay, Tai, Mắt - Tìm hiểu chú thích (SGK) . ? Văn bản thuộc thể loại nào ? ? Đề tài của truyện là gì ? ? Xđ phương thức biểu đạt? Truyện có những NV nào? Có NV chính k? ? Em có NX gì về cách gọi tên các NV trong truyện? ? T/g sử dụng nghệ thuật gì khi xây dựng các NV?	I - Đọc và tìm hiểu chung : 1- Đọc và tìm hiểu chú thích : a-Đọc b-Tìm hiểu chú thích 2- Tìm hiểu chung về văn bản : a- Thể loại : Truyện ngụ ngôn . b - Đề tài : Mượn các bộ phận của cơ thể người để nói chuyện con người . c. PTBĐ: TS, MT, BC. d. Nhân vật. - 5 NV: Chân, Tay, Tai, Mắt, Miệng, không có NV nào là chính. Nhưng ở đây NV Miệng đáng chú ý hơn vì là đầu mối của truyện. (Chiếu h/a các NV) - Gọi tên cho các NV rất giản dị: lấy ngay tên các bộ phận của cơ thể con người và dựa vào căn cứ thực tế để gọi tên các NV.(gt cỏc NV) - Nghệ thuật: ẩn dụ, nhân hoá dựa trên trí tưởng tượng độc đáo mà rất hợp lí.

? Truyện được chia làm mấy phần? Nêu nội dung từng phần ? - Mục tiêu: HS nắm được mối <i>quan hệ ban đầu của các nhân vật, tình huống nảy sinh quyết định; hậu quả cũng như cách khắc phục hậu quả của quyết định ấy.</i> - Phương pháp: <i>Nêu và giải quyết vấn đề, kích thích tư duy.</i> - Năng lực hình thành: <i>Năng lực tự học, Năng lực giải quyết vấn đề và tư duy sáng tạo, hợp tác, sáng tạo</i> ? Mở đầu câu chuyện t/g dg giới thiệu các nhân vật Chân, Tay, Tai, Mắt, Miệng sống với nhau ntn? ? Em có NX gì về phần mở đầu câu chuyện? Td? Gv: <i>Trong khi làm văn tự sự phần mở bài cần giới thiệu được NV, sự việc và tạo được tình huống để cho câu chuyện phát triển ở phần diễn biến.</i> Gv: <i>Các NV sống với nhau thân thiện, đoàn kết thống nhất trong một cơ thể con người, bộ phận này thúc đẩy tạo tiền đề cho bộ phận kia hoạt động tưởng không có gì có thể chia rẽ nổi. Thế nhưng ở phần tiếp theo truyện có diễn biến ntn chúng ta sẽ cùng nhau tìm hiểu P2.</i>	e Bố cục: 3 phần . P1- Từ đầu ->” thân thiết”: Mở đầu câu chuyện. P2 - tiếp -> “như trước”: Diễn biến câu chuyện. P3- Còn lại: Kết thúc câu chuyện, bài học rút ra. II- Phân tích : 1- Mở đầu câu chuyện: - Việc chung sống: Sống thân thiện, đoàn kết gắn bó trong một cơ thể người: (H/a) - Giới thiệu ngắn gọn, đầy đủ các NV, nêu được tình huống của truyện -> Chuẩn bị đưa người đọc vào diễn biến chính của câu chuyện. 2. Diễn biến câu chuyện.
--	---

Theo dõi: “Bổng 1 hôm... kéo nhau về”. ? Các NV đang sống hòa thuận thì có tình huống nào đã nảy sinh? (cô Mắt đã làm gì?) ? Lời than thở của cô Mắt xuất phát từ lí do gì? ? Em nhận thấy thái độ nào trong lời nói của cô Mắt? ? Trước những lời nói của cô Mắt, cậu Chân, cậu Tay, bác Tai có thái độ và hành động gì? (cậu Chân, cậu Tay xốc nổi”ngứa ngáy chân tay-> họ đã k giữ bình tĩnh mà suy nghĩ trước sau liền a dua với cô Mắt đi nói cho lão Miệng biết để lão tự lo liệu lấy) Gv: Bác Tai chỉ nghe 1 phía’’ k cần suy nghĩ ngay lập tức tán thành hành động trừng phạt lão Miệng. ? Thái độ và hành động của Chân, Tay, Tai, Mắt biểu hiện điều gì? ? Từ chỗ có ý so bì Chân, Tay, Tai, Mắt đã có hành động quyết định gì? Gv: Với lòng ghen ghét đố kị đã làm cho Chân, Tay, Tai, Mắt trở nên mù quáng họ đã có quyết định sai lầm hết sức trầm trọng:	a. Quyết định đình công của, Chân, Tay, Tai, Mắt. * Tình huống nảy sinh: - <i>Cô Mắt:</i> Đến và than thở với cậu Chân, cậu Tay + “Bác Tai, 2 anh và tôi làm việc mệt nhọc quanh năm, còn lão Miệng chẳng làm gì cả, chỉ ngồi ăn không” -+“Nay chúng ta đừng làm gì nữa, thử xem lão Miệng có sống được không” - <i>Lí do:</i> Cô Mắt phát hiện ra sự bất hợp lí trong cách phân chia công việc và hưởng thụ giữa bốn người với lão Miệng . -> So bì, tị nạnh. * Thái độ, hành động: - Chân, Tay, Tai đều đồng tình, hưởng ứng: + Cậu Chân, cậu Tay nói: phải đấy + Bác Tai: gật đầu lia lịa nói phải, phải... -> Mất đoàn kết , nội bộ đã có sự chia rẽ (H/a) * Hành động: - <u>Hăm hờ</u> kéo đến nhà lão Miệng. (Dáng bộ hăng hái, muốn thực hiện nhanh ý định) (H/a)
---	--

quyết định đình công. Một cuộc đình công có bàn bạc, thảo luận và họ đã đi đến thống nhất: “Hăm hờ kéo đến nhà lão Miệng”.

? Khi đến nhà lão Miệng cả bọn có thái độ, hành động, lời nói như thế nào? Còn lão Miệng đã có thái độ và lời nói ra sao?

? Em có nhận xét gì về thái độ, hành động, lời nói của các nhân vật?

? Những thái độ, hành động và lời nói của các nhân vật Chân, Tay, Tai, Mắt trên có ý nghĩa gì?

GV: Đến đây ta thấy mâu thuẫn trong truyện đã lên đến đỉnh lão Miệng ở ra ngạc nhiên bởi hoàn toàn bị bất ngờ, bị áp đặt không thể thanh minh giải bày, đành cam chịu.

Có vẻ công lí đã được thi hành, bốn người hả hê ra về, hân hoan vì thắng lợi)

? Điều gì xảy ra với cả bọn khi chúng quyết định không làm gì nữa“ ?

GV:

<i>Chân, Tay, Tai, Mắt</i>	<i>Lão Miệng</i>
+ Không chào hỏi gì cả. + Chân, Tay nói thẳng: “Từ nay chúng tôi không làm để nuôi ông nữa” . - Dứt khoát từ chối mọi sự bàn bạc thương lượng của lão Miệng “Lắc đầu nói: Không, không phải bàn bạc gì nữa, từ nay trở đi, ông phải lo lấy mà sống, chúng tôi sẽ không làm gì cả. → <i>Nóng vội, hồ đồ, mất lịch sự đến vô lễ.</i>	- Lão Miệng ngạc nhiên + Muốn thương lượng, nói chuyện “Có chuyện gì muốn bàn với nhau thì hãy vào nhà đã làm gì mà nóng thế” → <i>Lịch sự, nhã nhặn, bình tĩnh đến cam chịu.</i>

- mang tính chất đoạn tuyệt (không chung sống, không quan hệ nữa)

b. Hậu quả của quyết định đình công.

-Lão Miệng bị bỏ đói, nhột nhạt cả 2 môi, 2 hàm thì khô như rang, không buồn nhếch mép.

- Chân, Tay k còn muốn chạy nhảy.
- Mắt lúc nào cũng lơ dờ.

- <i>Chân , Tay k còn muốn chạy nhảy, vui đùa nữa</i> - <i>Mắt ngày cũng như đêm lúc nào cũng lơ đãng .</i> - <i>Tai lúc nào cũng ù ù như xay lúa</i> ? Theo em vì sao cả bọn phải chịu hậu quả đó? ? Em nhận ra ý nghĩa ngụ ngôn nào toát ra từ sự việc này ? Gv: Do suy bì, tị nạnh, chia rẽ k đoàn kết cho nên đã dẫn tới hậu quả đáng tiếc là tất cả mọi người đều mệt mỏi rồi k còn sức sống. Vậy họ sẽ làm gì để sửa chữa những việc làm nông nổi của mình-> (Theo dõi “chúng ta... có đi không” ? Ai là người phát hiện ra nguyên nhân của tình trạng tê liệt sức sống? Gv: ở đoạn truyện trên cô Mắt- người trẻ tuổi khơi chuyện rắc rối thì ở đoạn truyện này Bác Tai- người lớn tuổi qua kiểm nghiệm thực tế đã tỉnh ngộ trước tiên ? Bác Tai đã nhận thức về vấn đề này như thế nào? ? Nghe lời khuyên của Tai, cả bọn đã có hành động như thế nào?	- Tai lúc nào cũng ù ù như xay lúa. - Cả bọn mệt mỏi rồi. - Nguyên nhân: - Do lão Miệng k được ăn nên cả bọn tê liệt - Do suy bì , tị nạnh , chia rẽ , không đoàn kết làm việc =>Nếu không biết đoàn kết hợp tác thì một cơ thể cường tráng, 1 tập thể vững mạnh cũng sẽ bị suy yếu (Gv l.hệ đến tập thể lớp) c. Cách sửa chữa hậu quả : - Bác Tai -Nhận thức: + Lão Miệng cũng có việc là nhai + Lão có ăn thì tất cả mới khỏe khoắn được. + Lão Miệng k ăn thì tất cả sẽ bị tê liệt. - Hành động: + Cả bọn cố gượng dậy đến nhà Miệng. + Vực Miệng dậy đi tìm thức ăn cho Miệng -
---	--

? Chuyện gì xảy ra với cả bọn sau đó? Gv: Đến đây chân lí xưa đã được giác ngộ hoàn toàn: mỗi 1 người có 1 công việc riêng, chức năng riêng, không có sự bất công nào cả, chỉ có sự hiểu lầm nhỏ nhỏ đã phải trả giá mà thôi. ? Em nhận ra ý nghĩa ngụ ngôn nào từ sự việc này ? ? Kết thúc truyện ntn? Em có NX gì về cách kết thúc ấy? - Mục tiêu: HS nắm được nghệ thuật, nội dung và ý nghĩa của truyện. - Phương pháp: Nêu và giải quyết vấn đề. - Năng lực hình thành: Năng lực	- Kết quả: + Miệng dần tỉnh lại. + Bác Tai, cô Mắt, cậu Chân, cậu Tay đỡ mệt, thấy khoan khoái hơn trước. -<u>Ý nghĩa:</u> + Đồng tâm hiệp lực sẽ làm thành sức mạnh của mỗi cá nhân. + Trong một tập thể, mỗi thành viên không sống tách rời nhau mà phải gắn bó để cùng tồn tại. + Cần phải hợp tác và tôn trọng công sức của nhau. 3. Kết thúc truyện. - Lão Miệng Bác Tai, cô Mắt, cậu Chân, cậu Tay sống thân mật với nhau. - Mỗi người một việc, không ai tị ai cả. . → Kết cấu đầu cuối tương ứng. Nhấn mạnh sự hoà thuận, gắn bó của các nhân vật. Mọi người và mọi việc lại trở về quỹ đạo xưa, ai làm việc nấy, theo sự phân công của cơ thể thống nhất chỉ huy, không còn sự suy bì, tị nạnh, kèn cựa, nhỏ nhen, không còn sự tranh cãi vớ vẩn, vô bổ ...Tất cả sống trong niềm vui lao động cần cù, chăm chỉ, miệt mài trong cùng một cơ thể, bởi vốn dĩ họ là những người chăm lao động. (Kết quả tốt đẹp, thể hiện tinh thần đoàn kết.) III- Tổng kết
--	---

tự học , Năng lực giải quyết vấn đề và tư duy sáng tạo, hợp tác, sáng tạo ? Truyện đã sử dụng đặc sắc nghệ thuật gì ? ? Nêu nội dung , ý nghĩa của văn bản ? (Gv liên hệ vai trò của HS trong hoạt động của cả tập thể lớp, trường, cộng đồng, tinh thần đoàn kết trong lớp, trong 2 cuộc k/c chống P, M và trong công cuộc xd và pt đ/nước hiện nay)	1. Nghệ thuật : - Dùng nghệ thuật ẩn dụ(Mượn các bộ phận ở cơ thể con người để nói chuyện người), nhân hóa đặc sắc. - Cách miêu tả các nhân vật sinh động gần với thực tế. - Kết cấu vòng tròn. 2. Nội dung , ý nghĩa : Truyện nêu bài học về vai trò của mỗi thành viên trong cộng đồng . Vì vậy mỗi thành viên không thể sống đơn độc , tách biệt mà cần đoàn kết , nương tựa , gắn bó vào nhau để cùng tồn tại phát triển .
--	--

Hoạt động 3 : Luyện tập

Bài 1. Chọn đáp án đúng nhất trong các câu sau.

1. Trong các NV sau ai là người đầu tiên nêu ra ý kiến: chúng ta đừng làm gì nữa, thử xem lão Miệng có sống được không?

A. Cậu Tay. B. Cậu Chân. C. Cô Mắt. D. Bác Tai.

2. Cô Mắt, Cậu Tay, Cậu Chân, bác Tai đồng lòng phản đối lão Miệng bằng cách nào?

A. Thi nhau nói xấu lão Miệng. B. Cùng nhau không làm việc

C. Đến nhà lão Miệng trò chuyện D. Không cho lão Miệng ăn.

3. lão Miệng có thái độ ntn khi nghe cậu Chân, cậu Tay nói “ Từ nay chúng tôi không làm để nuôi ông nữa”

A. Rất bức tức. B. Rất ngạc nhiên . C. Rất thờ ơ. D. Rất bình tĩnh.

Hoạt động 4: Vận dụng :

TL Cặp,nhóm : Qua câu chuyện , tác giả dân gian có phải chỉ dừng lại ở việc nói về các bộ phận của cơ thể người không? Mà bài học ngụ ngôn ở đây là gì?

Gợi ý:

- Qua câu chuyện, không phải tác giả dân gian chỉ dừng lại ở việc nói về các bộ phận của cơ thể con người mà còn mượn chuyện của các bộ phận cơ thể người để nói chuyện con người → cách nói ẩn dụ.

- *Bài học ngụ ngôn*

+ Không nên ganh tị, so bì, tị nạnh.

+ Biết nhận nhận, đánh giá công việc của mình và của người khác.

+ Cần hợp tác và tôn trọng lẫn nhau.

+ Phải đoàn kết và có tinh thần tập thể.

Hoạt động 5 : Tìm tòi , mở rộng

- Đọc kĩ truyện , tập kể diễn cảm câu chuyện theo đúng trình tự các sự việc .

- Nhắc lại định nghĩa truyện ngụ ngôn , kể tên những truyện ngụ ngôn đã học .

- Nắm vững nội dung bài học từ mỗi truyện .

- Chuẩn bị : Treo biển, Lợn cưới áo mới .

.....